

La vida diària de Montserrat Abelló

Hi ha poetes que s'estudien a l'escola o a la universitat o que es posen de moda en alguna època i arriben a ser coneguts; n'hi ha d'altres que, per diferents motius, són uns perfectes desconeguts i les seves obres arriben a ben pocs. La poeta Montserrat Abelló pertany a aquest segon grup.

Marta Pessarrodona, que li va fer el pròleg al seu segon llibre, *Paraules no dites* (1981), diu que un dels motius que fan que Montserrat Abelló no sigui prou coneguda, tenint en compte la qualitat i grandesa de la seva poesia, és pel fet de ser dona. De fet, com tants d'altres de la seva generació, va viure la República, dues guerres, dos exilis i, com a molts, se li va imposar el silenci. Una època, diu Pessarrodona, en què "la lenta cultura subterrània de les dones la va enxampar no pas quan ja ha procurat avantatges sinó quan calien joanes d'arc".

Montserrat Abelló (1918-2014) després de la guerra es va exiliar primer a França, després a Anglaterra i, finalment, a Xile. No és fins que retona a Catalunya que no publica el seu primer llibre, *Vida diària* (1963), que apareix amb un pròleg del seu amic Joan Oliver, que li dona la benvinguda i diu que als seus poemes "l'anècdota de la vida diària serveix de fons com una música sorda" i que "la minúscula vida casolana és expressada amb l'austeritat elemental de remots poemes xinesos". I afegeix que, en cap moment la poeta, "no fuig d'estudi ni ens pinta la cigonya".

És ben bé així com la vida familiar, la casa, els fills,... són presents als seus poemes, molt subtilment, "només de tard en tard puc agafar la ploma", diu. Amb paraules menudes i realitats petites ens connecta també amb els seus dubtes i neguits, "L'angoixa és negra com una gola llefiscosa".

Tot, aparentment, sembla senzill perquè les paraules són molt entenedores, però, en el fons, es veu com de complicat pot ser viure, com en són d'enrevessades les persones i com ens podem arribar a sentir sols:

"És fàcil dir t'estimo
i abraçar-se en el
llit espès i
alçar-se sense dir res,
i endevinar què hi ha
darrera les paraules que no
es diuen."

Paraules no dites, 1981

La poesia de Montserrat Abelló és una poesia del cos, tal com li assenyala Adrienne Rich en una carta: "Em colpeix especialment la manera que les paraules existeixen en els teus poemes gairebé com parts del cos -un sentit tan físic del llenguatge, de quina manera paraules no dites literalment t'ennueguen." Només algunes imatges per verificar la certesa d'aquestes paraules:

"M'he esbandit els ulls d'odi", "Els ulls foraden parets i finestres" o
"prendré el càntir del racó,
i l'alçaré entre els meus
braços i sentiré
el doll viu
de l'aigua que refresca
la gola seca de
les paraules no dites."
Paraules no dites, 1981

La connexió i compromís amb el món que li tocà viure és present a tots els seus llibres. És millor expressar-ho amb alguns dels seus versos:

"Ja no tenim a l'abast
de la mà
meravelles de somnis,
sinó llàgrimes denses
d'esperances que es perden
i el fel amarg de pobles
sotmesos. I rostres solcats
de línies profundes amb ulls
esbatanats per la fam."
Foc a les mans, 1990

Una passejada per l'obra poètica de Montserrat Abelló, recollida a *Al cor de les paraules*, (2002), mostra una existència apassionada, que manté un desig intens de viure. Una vida també plena d'adversitats, dites sense plany, amb acceptació, "creia que era fàcil i no ho és, les guerres mai no es guanyen".

"El color és el blau:
blau fosc de la tarda, atzur
del mar a migdia, blau
-blau cel del cel- i el blau
cendrós de l'oblit.

Jo no ho voldria
i busco
el roig de la sang
pell endins."
L'arrel de l'aigua, 1995.

Val la pena esmentar, finalment, les traduccions de Montserrat Abelló: va traduir al català poetes com May Sarton, Margaret Atwood, Anne Sexton, Adrienne Rich, Susan Griffin, Alice Walker, Sylvia Plath,... I va traduir a l'anglès Maria Mercè Marçal, Salvador Espriu, Mercè Rodoreda, Maria Àngels Anglada, Olga Xirinachs,...

Hi ha lectures que ens beneficien; endinsar-nos "al cor de les paraules" de Montserrat Abelló s'ho val!

Fina Dantí Vilalta